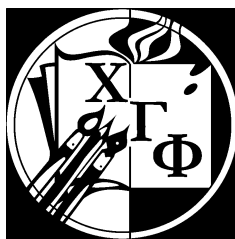

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання творчих проєктів з технології
оздоблення сорочок національною вишивкою**

для здобувачів вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем
зі спеціальностей 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології),
015 Професійна освіта (Дизайн)

м. Одеса 2021р.

Укладачі: к.пед.н., доцент Петухова Т. А.,
старший викладач Вершинін В. М.

Рецензент: Чмелик І. В. кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Методичні рекомендації до виконання творчих проєктів з технології оздоблення сорочок національною вишивкою для здобувачів вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальностей 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 015 Професійна освіта (Дизайн) розглянуто і ухвалено на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти від «26» вересня 2021 року, протокол № 2

Вершинін В. М., Петухова Т. А. Методичні рекомендації до виконання творчих проєктів з технології оздоблення сорочок національною вишивкою для здобувачів вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальностей 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 015 Професійна освіта (Дизайн) / В. М. Вершинін, Т. А. Петухова; ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2021. 69 с.

ЗМІСТ

	Стр.
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ.....	6
1.1.Історичні аспекти української вишивки.....	6
1.2.Вишивка, як декоративний елемент оздоблення.....	7
1.3.Види вишивки.....	9
1.4 Матеріали та технології вишивки.....	14
1.5. Сучасні методи роботи з технології вишивки хрестиком.....	19
РОЗДІЛ ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ З ТЕХНОЛОГІЇ ВИШИВАННЯ ХРЕСТИКОМ.....	23
2.1. Методичне забезпечення навчання виготовлення виробів з технологій вишивки.....	23
2.2 Варіативна навчальна програма виготовлення виробів з технології вишивки.....	32
2.3. Охорона праці.....	41
РОЗДІЛ ІІІ. ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ «СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОРНАМЕНТАЛЬНОЇ ВИШИВКИ ВЯТКОВОЇ ЧОЛОВІЧОЇ СОРОЧКИ».....	44
3.1. Організаційні заходи виконання творчого проекту.....	44
3.2. Виконання творчого проекту.....	48
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Вивчення матеріалу передбачається студентами спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 015 Професійна освіта (Дизайн). Студентам пропонується прослухати курс лекцій та виконати самостійно творчу роботу. У період семестру студенти повинні проробити навчальний матеріал за конспектом лекцій та рекомендованою літературою.

Самостійна творча робота передбачає ознайомлення з діючими програмами з дисциплін «Народні промисли», «Декоративно-ужиткові вироби», «Теорія і практика дизайну», «Матеріалознавство та технології», з навчальними та методичними посібниками, з фаховими періодичними виданнями.

Мета методичних рекомендацій – сприяти формуванню у студентів сукупності знань та вмінь, необхідних для організації і проведенню учбового процесу уроків з технологій у НУШ.

В методичних рекомендаціях розглядається тема «Технологія оздоблення сорочок національною вишивкою»

Актуальність цієї теми обумовлена героїчними подіями становлення України як держави самобутньої із славетною історією, яка має відображатися в оздобленні національного чоловічого одягу в умовах сьогодення.

Найбільш поширеною традиційною технологією оздоблення одягу є вишивка, що має традиції культурної спадщини, виконує роль оберегу, набуває відображення подій або думок, світ образів, звичаїв і уявлень наших предків. Саме у процесі навчання з технологій, що має практичну значущість у становленні особистості, учні залучаються до трудової діяльності, яка є тим вагомим чинником, завдяки якому формується фахове спрямування щодо майбутньої професійної діяльності.

Актуальність проблеми полягає у визначенні навчально-методичного комплексу створення української орнаментальної вишивки на заняттях з технологій ЗЗСО у НУШ. Це вбачає створення умов для підготовки учнів та формування у них здатностей:

- а) визначати значущість і відповідність використання тієї чи іншої продукції та можливості своєї участі в її виробництві;
- б) знаходити, перетворювати і використовувати необхідну інформацію;
- в) висувати ідеї рішення конструкторських і технологічних завдань та реалізовувати їх;
- г) здійснювати технологічну підготовку виробництва до створення виробу з текстилю та оздоблення вишивкою;
- д) аналізувати результати діяльності на кожному з етапів процесу виготовлення і вносити необхідні й можливі корективи в наступні етапи діяльності.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

1.1. Історичні аспекти української вишиванки

Вишиванка – це назва української вишитої сорочки, спосіб і техніка, виконання якої є всесвітньо відомим видом мистецтва. За відомостями археологів, історія вишиванки має дуже давні корені. Давньогрецький історик Геродот (близько 425 рік до нашої ери), якого називають «батьком історії», у своїх працях про життя і побут Скіфів писав, що традиційна одяг цього народу була прикрашена вишивкою.

В арабських манускриптах X століття є відомості про те, що арабські купці розповідали про русів, які носили вишитий одяг. Під час розкопок на Черкащині були знайдені народний костюм та вишиванка, приблизно IV століття.

Крім того, на думку етнографів, історія вишиванки, її візерунок і техніка виконання ідентична з орнаментами та малюнками, які наносилися на посуд і меблі стародавніх жителів України. Вишиванка була дуже популярна в період трипільської культури та в період неоліту.

Традиційно з давніх-давен вишивкою займались жінки, які передавали свої знання з покоління в покоління. Історія вишиванки зберігає в собі характерні ознаки місцевості, які відрізняються технікою виконання, гамою кольорів і орнаментом. За видами виконання орнаменту вишиванки можна виділити у три групи: рослинні, геометричні та зооморфні або тваринні.

Геометричний орнамент – це один з найпоширеніших видів вишивання та зберігає у собі багато таємних символів, які перетинаються із слов'янською міфологією. Для цього виду орнаменту характерні ромби, коло, хрести, лінії, зигзаг.

Крім того, дуже популярні символи «кривульки» та знак «безконечник», що прийшли до нас з часів трипільської культури.

Розглядати значення таємних символів геометричних орнаментів слід починати з Води і Сонця, оскільки саме ці дві стихії частіше інших зустрічаються на українських вишиванках. Візерунок Сонця зображували восьмикутною квіткою або розеткою, а візерунок Води схожий на скрученого вужика. Орнаменти Води і Сонця символізують дві стихії. Їх наносили на дитячу сорочку як оберіг із материнської та батьківської енергії.

Візерунки виконані хрестиком із зображенням міні свастики це рух за сонцем, які символізують добро, і служать захистом від злих сил. Вишиванка прикрашена ромбом з крапкою посередині це символ родючості і чоловічої сили. Такі візерунки вишивали блакитними нитками, які позначали повітря і небесну стихію.

Перехід від геометричного до рослинного світу на вишивання, здійснювався за допомогою візерунка «рожи», в народі його називають «зірочка» або «розетка».

Рослинні орнаменти на вишиванці повинні були демонструвати красу природи. Ці візерунки уособлюють реально існуючих у природі форми. Найпоширенішими рослинними орнаментами у традиційній українській вишиванці це мотиви: «калина», «дубове листя», «виноград», «барвінок», «хміль» і багато інших.

1.2. Вишивка, як декоративний елемент оздоблення

Кожен метр сучасного текстильного матеріалу, виробленого в наші дні, несе на собі пам'ять і знання, накопичені і акумульовані століттями і тисячоліттями, протягом яких людина займалася однією з найдавніших технологій.

Принаймні шість тисяч років тому до появи перших хімічних волокон людина вже знала і використовувала чотири найважливіших природних волокна: льон, бавовна, шерсть і шовк.

Археологічні розкопки доводять, що ще на самих ранніх стадіях розвитку люди вміли ці волокна вирощувати і переробляти у вироби.

Тим самим беручи участь в боротьбі за своє існування з природою, пристосовуючи її до своїх потреб.

Людина протягом усієї своєї історії, крім практичної діяльності щодо забезпечення своїх власних потреб, завжди займався прикладною, декоративною діяльністю або, кажучи сучасною мовою, – мав певне хобі. Найбільш древнім і барвистим з усіх видів прикладних занять, безумовно, є вишивка. Своім корінням вона сягає далеко в первісне час, коли вона мала більш практичний підтекст, але з часом, стала застосовуватися, як декоративний елемент в оформленні одягу або виробів з тканини. Вона має безліч технік, найбільш популярною з яких, безумовно, є техніка вишивки хрестиком..

Важливим сьогодні є засвоєння цілісності та різноманітності культурного досвіду й набутку народу, що дає розуміння закономірностей розвитку народного мистецтва. Звернення до народних джерел народного мистецтва, до збереження та оновлення всіх його видів – це усвідомлення свого родоводу, духовних традицій, це відродження українського народу. Текстиль, вишивка найбільш сприятливі до нових тенденцій сучасності, моди.

Народ, його творчість є першоджерело, тобто першооснова національної культури. Наша задача, як педагогів – формувати новий тип творчої особистості, як яскравої творчої індивідуальності. Ми вчимося уважно ставитись до стародавніх пам'яток, захоплюючись етнографією та народною творчістю, як джерелом професійного мистецтва.

Вишивка – найпоширеніший вид народного декоративно-прикладного мистецтва, орнаментальне або сюжетне зображення на тканинах, шкірі, виконане різними ручними або машинними швами. Дивовижне багатство художньо – емоційних рішень української народної вишивки зумовлене різноманітністю матеріалів, технік виконання орнаментів, композицій, колориту, які мають численні локальні особливості.

Художнє обдарування українського народу, вершини його мистецького хисту в повну силу виявлені у вишитих творах. Немає меж розмаїттю їхніх художньо – виражальних засобів.

Сьогодні ми помічаємо значне зростання національної свідомості, тому є можливість організувати учбовий процес таким чином, щоб студенти поглибили свою зацікавленість, причасність до всього «українського». Зацікавленість народним мистецтвом породжує нову стилістику адаптовану до сучасності, в контексті творчих пошуків та самовираження.

Пошук художнього самовираження спрямований на те, щоб твори мали яскраво виражені ознаки українського стилю, який творчо переосмислював би традиції народного мистецтва.

До проектування меблів та вжиткових речей у національному стилі, розробок орнаментів зверталось багато відомих українських художників свого часу: В. Киричевський, Г. Нарбут, М. Жук, С. Васильківський М. Самокиш. Цікаві розробки у національному стилі Амвросія Ждахи. Великий знавець народного мистецтва разом з О. Сластіоном брав участь в упорядкуванні серії альбомів «Українська народна творчість», що їх видавав Полтавський кустарний склад з 1912 р. Митець замальовував орнаменти писанок, вишивок, одягу, що було предметом досліджень у його роботі з проектування інтер'єру.

1.3. Види вишивки

У процесі історичного та культурного розвитку на Україні у кожній місцевості утворились характерні орнаментальні мотиви і композиції, найбільш улюблена і поширена колірна гама, специфічні техніки виконання. Дбайливо передавалися вони з покоління в покоління, майстри відшліфовували кращі досягнення своїх попередників, розвиваючи і вдосконалюючи їх. Вишивкою займалися повсюди. Кожний район, навіть кожне село відзначалися своєрідністю мотивів. У розповсюджених орнаментальних мотивах, їх назвах вражає образна спостережливість, тонке

поетичне почуття. Це «барвінок», «хмелик», «кур'ячий бід», «зозулька», «гарбузове листя» та ін. Ось тому вишивка - це не тільки художнє оформлення речей, а й своєрідне світобачення відтворене специфічними художніми засобами.

В українській вишивці органічно співіснують рослинний і геометричний орнаменти. Геометричні мотиви, такі, як ромб, розетки, хрестоподібні фігури, стали основою східнослов'янського узору.

Найпоширенішим є мотив ромба, який набуває різноманітних окреслень. Ускладнюється не тільки внутрішній простір, а й зовнішній контур. Ромб - один з найпопулярніших мотивів вишивки Волині, Поділля, Гуцульщини. У вишивці у відповідності із застосованою технікою він дає різноманітний художній ефект.

У XIX ст. підвищення інтересу до рослинної орнаменталії сприяють витісненню стародавніх композицій, новому їх переосмисленню. Велике художнє значення мали лінії крою, що їх майстрині не намагалися приховати, а навпаки, виявити за допомогою ажурних швів. Принцип поєднання ажурних швів типовий для всіх районів України, однак колористичне і технічне рішення різне в кожній місцевості.

У Київському і Чернігівському Поліссі поряд з геометричними популярне рослинно-геометричні мотиви в чорно-синій гамі.

Улюбленими тут є «рожі», «берізки», «хміль», «барвінок», а також «гусячі лапки», «сливки».

На грані XIX – XX ст. відбувається кардинальна зміна художньо-образного вирішення народної вишивки. Пояснюється це поширенням техніки хрестика. Цією технікою вишивали в містах та панських маєтках, різноманітні предмети інтер'єрного призначення: панно, скатерки, серветки.

Класичною технікою Поділля є низь чорного і червоного кольорів, які мають стиль «лягання» густими насиченими лініями на полотні. Ця техніка виконується з вивороту, а на лиці, як на негативі має протилежний вигляд щодо розміщення кольорів.

Високим художньо-технічним рівнем виконання вирізняється вишивка багатонаціонального Закарпаття. Вони демонструють, як широту етнокультурних взаємовпливів, так і збереження традицій сивої давнини.

Цей регіон відзначається різноманітністю технік виконання і колірної гамою, застосуванням бісеру і т.д.

Особливу групу утворюють вироби Гуцульщини.

Гуцульщина – історично-етнографічний край, що охоплює гірські райони Івано-Франківської та Чернівецької областей, та Рухівський район Закарпатської області [15, с.23].

Кожний район, навіть кожне село має своє художнє обличчя, улюблену колірну гаму. Так, у Яворові були «сливові», «черешневі», «соснові» мотиви, а найулюбленішими узорами залишалися «скриньовий» у вигляді ромбів або зигзагів, утворений прямокутними «скриньками», або ж малюнок «головатий». Колорит яворівських вишивок червоний, який підсилено жовтим, зеленим та червоним. Поступово гама змінюється у бік багатобарвистості, в ній переважають голубі, зелені, сині кольори, а у брусторівській – зелені, чорні.

Місцевою своєрідністю відзначаються вишивки гірського села Космач. Характерною прикметою є те, що вишивка виконується дрібним хрестиком, стібками, що утворюється завдяки гармонійному поєднанню ясних тонів – жовтого, темно – червоного кольорів, з незначним додаванням зеленого та чорного. Стібки – прямі по горизонталі або вертикалі, діагональні – основа створення складних орнаментальних форм. Протягом багатьох віків безпосередній конкретний зміст символів на вишивках втрачався, але традиції використання їх не зникли.

Узор-візерунок — це малюнок, який складається з поєднання окремих елементів-мотивів, кольорів та їх відтінків, розташованих у певному порядку. Послідовно повторюючи окремі мотиви або їх групи, створюють орнаменти. У перекладі з латинської мови слово «орнамент» означає «прикраса». Про характер орнаменту у дохристиянський період розповідають археологічні

знахідки. На грудях скульптурного зображення людини з Мартинівського скарбу на Черкащині (VI ст.н.е) зображено широкі смуги орнаменту. Саме тоді формувалися художньо-стилістичні засоби шитва, народжувалась система знаків, що символізували сили природи, космічні уявлення про будову світу, створювались образи, які потім довго жили у вишивці та інших мистецтвах, нагадували про язичницькі вірування наших предків.

У процесі історичного та культурного розвитку на Україні у кожній місцевості створювалися характерні орнаментальні мотиви, найбільш улюблена і поширена кольорова гама, певні техніки виконання. Дбайливо вони передавалися з покоління в покоління. Майстри відшліфовували, розвивали та вдосконалювали кращі досягнення своїх попередників. Поступово зображення змінювались, втрачали первісний вигляд, перетворювались в декоративні елементи та узори.

За мотивами орнаменти вишивок поділяються на три групи: геометричні, рослинні, зооморфні (тваринні) й відображають елементи символіки стародавніх вірувань, культів [5, с. 256].

Геометричні орнаменти, наприклад, притаманні всім видам народного мистецтва і всій слов'янській міфології. Різноманітні кружальця, трикутники, ромби, кривульки, лінії, хрести символічно відображали уявлення наших предків про світобудову, тож їхнє значення відповідне.

На основі стародавніх космологічних символів у народі створена своя система назв. Це «баранячі ноги», «кучері», «гребінчики», «кривульки», «сосонка», «перерва» тощо.

В основі рослинного орнаменту лежить культ поклоніння природі, рослині. Крім поширеного символу «дерево життя», який зображується стилізовано у формі листя або гілок, у вишивках з рослинним орнаментом популярні стилізовані зображення Берегині, використання таких мотивів, як «виноград» – символ добробуту, щасливого одруження, «барвінок» – символ кохання тощо.

На зооморфних вишивках зображуються то темічні й солярні тварини, а також звірі, що позначають три яруси «дерева життя» . Інколи вишивальниці використовують індивідуальні мотиви, які властиві баченню візерунка певної особи. Ними можуть бути заячі та вовчі зуби, волове око, риб`яча луска тощо.

Полтавські вишивки виконуються хрестиком, плутаним хрестиком, подвійним прутиком, зубчиками, мережкою, ланцюжком тощо. Візерунки виконуються окремими швами і поєднанням кількох швів. Вишивають переважно білими нитками, зрідка – червоними та сірими, візерунок обводять чорними або кольоровими смугами.

Вишивкам Київщини властивий рослинно-геометричний орнамент із стилізованими гронами винограду, цвітом хмелю, ромбами, квадратами. Основні кольори білий, коралово-червоний, трапляється жовтий і голубий. Виконується вишивка хрестиком , знизуванням, гладдю.

Для вишивок Закарпаття характерний мотив «кривуля» у різних техніках виконання. Переважає техніка «зволікання» і вишивання хрестиком, часто використовується вирізування та гаптування. Кольорова гама вишивок широка червоне поєднується з чорним, при цьому виділяється один з кольорів; поширені як білі , так і багатокольорові орнаменти.

Вишивкою оздоблювали рушники, фіранки, жіночий та чоловічий одяг. Особливої уваги надавали рушникам – старовинним оберегам родини.

У давнину рушник, вишитий відповідними візерунками символами, був неодмінним атрибутом багатьох обрядів: з рушником приходили до породіллі вшанувати появу нової людини, зустрічали, і проводжали дорогих гостей, справляли шлюбні обряди, проводжали в останню путь, прикрашали, образи та накривали хліб на столі. Крім обрядового значення , рушники мали і чисто практичне застосування.

Відповідно до функцій, які вони виконували, рушники мали свої назви. Наприклад, для втирання обличчя і рук посуду і стола - стирок, для

прикрашення образів - покутник, для шлюбних церемоній – весільний, для похорон – поховальний, для пов'язування сватів – плечовий тощо.

Рушники були своєрідною освятою початку справи чи її закінчення, так, при зведенні хати рушниками застелялися підвалини, хлібом-сіллю на рушнику освячувався початок жнив, на рушниках опускалась домовина з небіжчиком, рушниками скріплювали купівлю-продаж тощо .

Відповідно до призначення рушники розрізнялись за технікою виготовлення та вишивання.

Кольори та орнамент рушників характерні регіональним особливостям, за якими розрізняються «подільські», «поліські», «київські», «гуцульські», «галицькі» і «буковинські». Хата без рушників, казали в народі, що родина без дітей. Рушник з давніх-давен символізував не тільки естетичні смаки, він був своєрідною візиткою, а якщо точніше - обличчям оселі, відтак і господині. По тому, скільки і які були рушники, створювалася думка про жінку, її дочок. Ніщо, здається, так предметно й точно не характеризувало жіночу вправність, майстерність, зрештою охайність і працьовитість, ніж ті вимережані рукотвори. Вони завжди були на людях, розкривалися мистецьким багатством, оцінювалися справжніми пошанувачами.

1.4 Матеріали та технології вишивки

Перед початком роботи з вишивання виробу необхідно мати набір певних матеріалів та інструментів: тканина, нитки, голки, п'яльця, ножиці, лупа, шило, маркери, лампа, булавки, лінійка та наперсток.

Тканина для вишивання

Матеріалом для вишивання є основа, на якій вишивають – полотно, замша, шкіра тощо, а також те, чим вишивають, тобто нитки з льону чи конопель, бісер, шерстяна пряжа. Народні майстри і художники вишивають на натуральних тканинах – полотні (часто домашнього виготовлення), маркізеті, крепдешині, батисті та інші.

Для вишивання необхідно вибирати світлу тканину (білу, блакитну, жовту) полотняного переплетення, так яка при виконанні багатьох видів швів доводиться лічити нитки та тканині. Можна використовувати льняну тканину, тканину з льону з лавсаном, домоткане полотно або іншу тканину з розрідженою структурою:

Рис. 1. Льняна тканина

Рис. 2. Льон з лавсаном

Рис. 3. Домоткане полотно

Види ниток для вишивання

Блискучі нитки для машинної і ручної вишивки не роз'єднуються. Доступні в обмеженій колірній гамі. Часто використовуються для чорно-білої вишивки та виконання монограм.

Металеві нитки ефектні в поєднанні з іншими видами ниток, підкреслюючи стібки, також можуть бути використані самостійно. Доступні в невеликій гамі відтінків.

Вовняне прядиво – тонкі неподільні вовняні нитки, широко використовуються для вишивання шерстю по тканині.

Квіткові» нитки – тонкі матові неподільні нитки. Використовуються для лічильної вишивки, зокрема для вишивки рахунковим хрестом.

Нитки для машинної вишивки – неподільні нитки, представлені на ринку найрізноманітнішими квітами. Бувають блискучими або металізованими, деякі з них забарвлені смугами.

Шовкові нитки зазвичай використовуються при вишиванні на розкішних тканинах, таких як шовк. Ця ділима нитка при використанні повинна бути невеликої довжини, тому що легко сплутується і зношується.

Бавовна Перлі – блискучі скручені неподільні нитки. Бувають різної товщини (3,5 і 8), є широка гамма темних і світлих відтінків.

Гобеленова пряжа – міцно скручені неподільні нитки. Маленькі мотки гобеленової пряжі представлені на ринку самими різними кольорами. Великі мотки, що використовуються для вишивання фону, мають обмежений діапазон відтінків.

Муліне - нитки для вишивання, скручені з шести пасів, які можна розділити на окремі нитки і знову з'єднати для отримання потрібної товщини.

Муліне бажано зберігати в окремих мотках, а не в косах. Кожний моток муліне розрізняють в одному місці і складають у кілька рядів.

При такому методі зберігання зручно витягати з мотка будь-яку кількість ниток, а залишок робочої нитки намотують упоперек мотка для дальшого використання.

Крім того, добираючи кольорову гаму, окремі мотки зручно розкласти один біля одного і замінити неприйнятні кольори іншими, чого не можна зробити, зберігаючи нитки в косах.

Матові бавовняні нитки – міцно скручені неподільні, з матовою поверхнею. Добре підходять для роботи з тканини з великим переплетенням ниток.

Персидська пряжа вільно скручена з трьох тонких ниток, які легко можна розділити і потім повторно з'єднати.

Інші матеріали

Для вишивання треба мати п'яльця, ножиці, бажано з заокругленими до верху кінцями, набір голок з вушками різної величини та сантиметрову стрічку. Наперсток потрібний в разі вишивання на товстому матеріалі, коли потрібно сильніше натискувати на голку.

Голки. Для різних видів вишивання застосовуються різні голки.

Голки підбирають залежно від цупкості тканини і товщини вишивальних ниток. Вушко голки завжди повинно бути достатньо великим, щоб потрібна нитка легко проходила крізь нього.

Голка з дуже маленькою вушком буде погано проходити крізь тканину, і нитка може скоро порватися.

Вишивання великою голкою вийде нерівним. Голки повинні відповідати вишивальній нитці і тканині. Чим тонша тканина, тим тонші мають бути нитка і голка.

Голка залишає в тканині прокол, через який проходить робоча нитка. Якщо голка товста, а тканина тонка, то утворюються дірочки, якщо голка набагато тонша, ніж вишивальна нитка, то, проходячи через прокол, робоча нитка часто рватиметься.

Рис.4. Голки

Ножиці. Для вишивання необхідно мати великі та маленькі ножиці. Маленькі ножиці з гострими кінцями використовуються для виконання зразків мережок та орнаментів. А великими ножицями розрізають тканину.

Рис.5. Ножиці

П'яльці можуть бути круглі і квадратні, пластмасові і дерев'яні. Їх використовують для забезпечення натягу тканини. Стібки в цьому випадку лягають рівніше і рисунок не перекошується. Квадратні п'яльця або спеціальну раму використовують для складних і великих за розміром вишивок. Раму встановлюють у похилому положенні так, щоб можна було працювати обома руками з лицьового і спіднього боку вишивки.

П'яльці – це інструмент у вигляді чотирикутної або округленої рамки, з допомогою якої тримають тканину натягнутою й уникають стягування узору, який вишивається. Вишивка в п'яльці щільно натягується, але важливо уникати зморшок і деформації тканини. Вишивання в п'яльцях завжди є більш тривалим процесом.

Рис.6. Круглі п'яльці

Рис.7. Прямокутні п'яльці

Лінійка

З допомогою лінійки визначають місце розташування узору чи зразка вишивки. Також з допомогою лінійки можна робити розмітку тканини та вимірювати елементи вишивки.

Рис.8.

Наперсток Бажано використовувати наперсток при вишиванні. Його слід надягати на середній палець правої руки. Необхідно вибрати такий наперсток, щоб він щільно прилягав до пальця

Рис.9. Наперсток

Лампа Вишивати необхідно при хорошому освітленні, краще вдень. По можливості, влаштовуватись зліва і трохи боком від джерела світла (якщо ви не лівша). Якщо освітлення не достатньо, то необхідно використовувати лампу.

Перед початком і періодично в процесі роботи руки старанно миють з милом, бо пітні руки забруднюють робочу нитку і тканину.

Щоб вишивка не забруднювалась, роботу тримають у спеціальній серветці. Поза під час роботи повинна бути зручною, освітлення достатнє. Якщо дотримувати перелічених умов, після закінчення вишивання виріб не потрібно прати.

Прасують вишиті вироби тільки з вивороту на товстій м'якій прокладці. У такому випадку вишивка рельєфно виділяється на тканині.

1.5. Сучасні методи роботи з технології вишивки хрестиком

Вишивка хрестиком – це спосіб вишивання малюнка на канві за допомогою голки і кольорових ниток муліне, використовується техніка в повний хрест або гобеленовий напівхрест.

Сучасна потреба у вишивці виражається, наприклад, у її використанні в корпоративних цілях. Приміром, емблема або гасло фірми наносяться на сорочку або футболку. Це масова продукція виробляється на швейних машинах автоматизованих.

Все, що для цього потрібно – невеликий графічний малюнок, потім малюнок завантажується в комп'ютер, а швейна машина робить іншу частину роботи, часто навіть немає великої необхідності в тому, щоб при цьому була присутня людина, щоб просто спостерігати за цим процесом. Через те, що автоматизований процес просто штампує однакові малюнки, у людей з'являється бажання зайнятися ручною вишивкою.

Необхідно більше робити для того, щоб люди захоплювалися вишивкою вручну, і не тільки як хобі, а в багатьох випадках професійно. Ми повинні служити прикладом і заохочувати наступне покоління досліджувати деякі з чудових речей, які були створені традиційними методами вишивки.

Створювати сучасні візерунки для вишивання можна й шляхом комбінування елементів із різних візерунків.

При цьому треба дотримуватись того, що зміст вишивальних елементів візерунків, техніки вишивання мають поєднуватись між собою. При цьому

треба враховувати закони пропорцій та колірної гармонії, поєднання різних технік і композиційних рішень.

Наприклад для виконання одностороннього шва «хрест» існує два способи:

Перший спосіб – хрестики шиються зліва направо, спочатку виконується ряд косих стібків з нахилом вправо. При цьому на зворотній стороні утворюється ряд вертикальних стібків (Рис.9).

Зворотним ходом робочої нитки шиються перехрещуючі стібки в напрямі справа наліво.

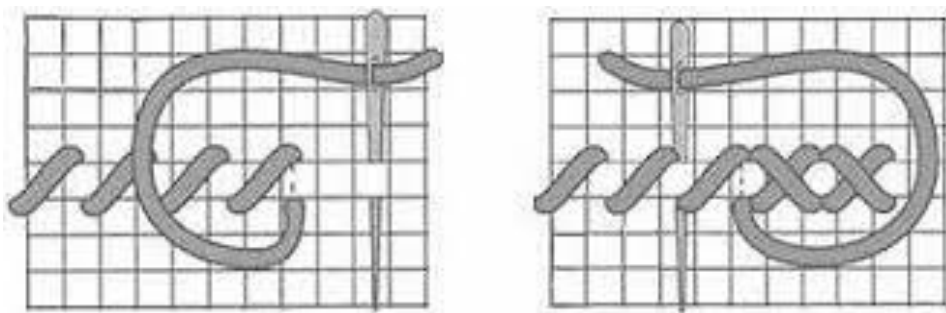

Рис.10 Вишивання «зліва направо»

В деяких випадках форма заповнюваною вишивкою поверхні не дозволяє укласти всі лицьові стібки в одному напрямі. Розглянемо такий випадок на прикладі (Рис.11.). Перший ряд запропонованої форми заповнюємо стібками. Виконуючи останній стібок нижнього ряду переходимо у верхній ряд і заповнюємо дві праві клітинки вишивки. При цьому стібки виходять поверненими в протилежну сторону. Для того, щоб виконуючи перехрещуючі стібки, не порушувати загальний ритм, проводимо голку з робочою ниткою під вишитими стібками.

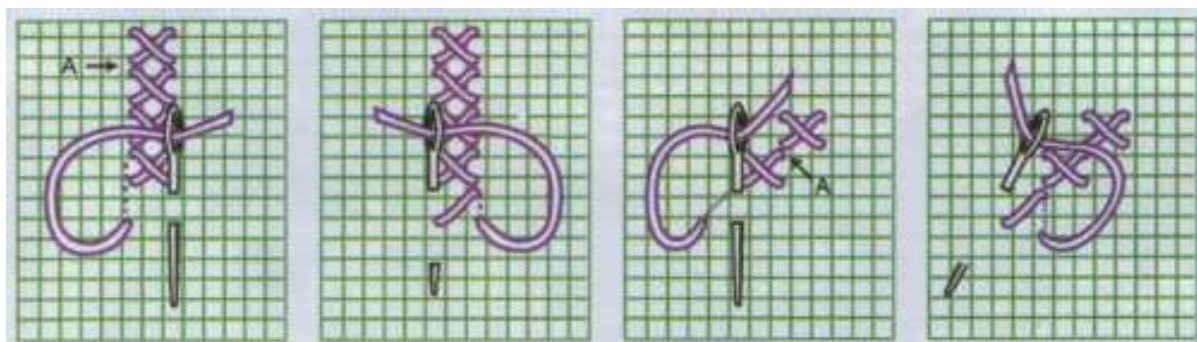

Рис.11 Різні напрямки

Так само заповнюємо другу клітинку, а потім закінчуємо ряд «правильними» стібками зворотним ходом заповнюємо три крайні ліві клітинки хрестиками і, при виконанні останнього з них переходимо в наступний ряд. Так само, виконуючи останній хрестик, переходимо з третього ряду в четвертий.

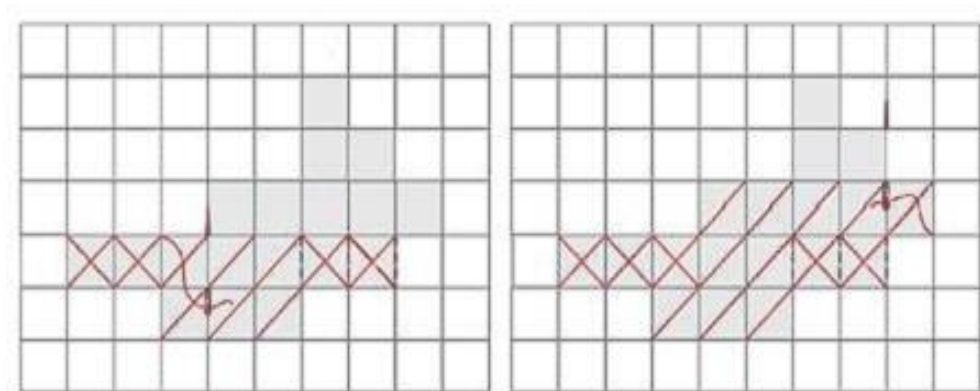

Рис.12. Зворотний хід

Хрестики в наступних рядах виконуємо так само, як і в попередніх. Вишивши хрестик в п'ятому ряду, зворотним ходом заповнюємо такими ж пересічними стібками весь фрагмент.

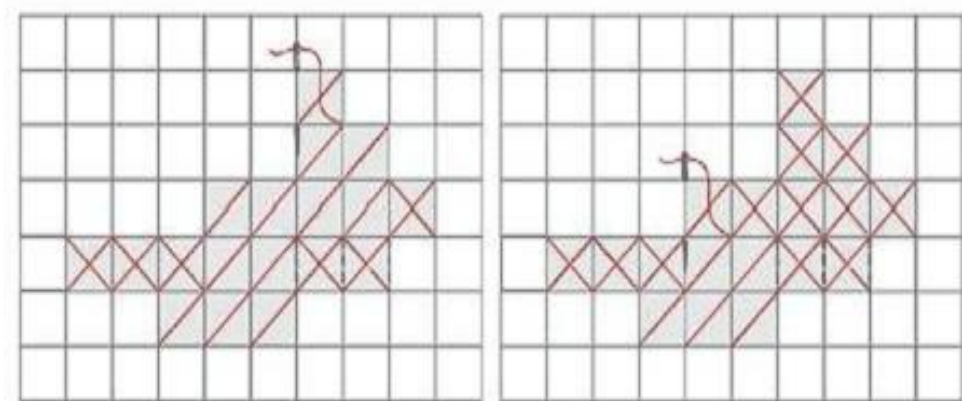

Рис.13. Пересічний стібок

При вишиванні орнаментів на різних виробах можуть зустрічатися фрагменти малюнка, в яких хрестики стоять окремо один від одного. У таких випадках кожен клітинку послідовно заповнюємо одиночними косими стібками, рухаючись по контуру малюнка.

У тих місцях, де малюнок міняє напрям, в одних випадках крайню клітинку відразу заповнюємо хрестиком.

У інших випадках її не заповнюємо зовсім, а проводимо робочу нитку на зворотній стороні до наступної клітинки. Потім зворотним ходом робочої нитки вишиваємо пересічні стібки, кожного разу, уважно стежачи за тим, щоб правильно прокласти нитку. У одних клітинках нитку прокладаємо поверх першого стібка.

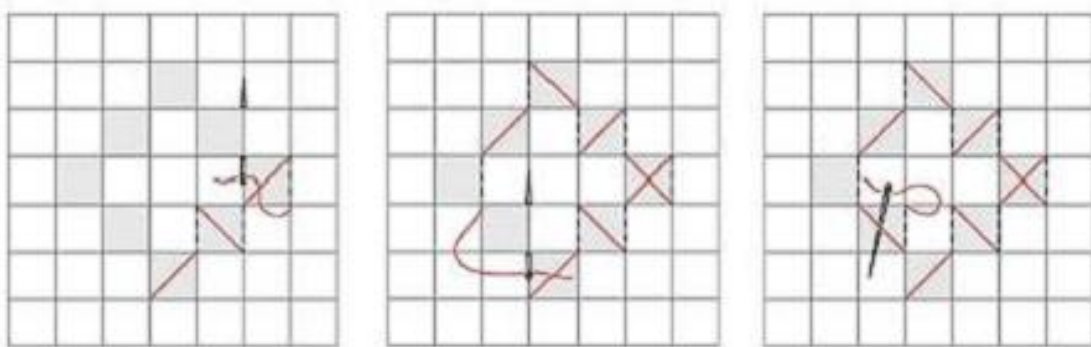

Рис.14. «окремо один від одного»

Є інший спосіб вишивання швом «хрест». Вишивку виконуємо справа наліво, виконуючи хрестики в один прийом. Роблячи перший косий стібок, робочу нитку проводимо по зворотній стороні горизонтально з кута в кут заповнюваної клітинки. Виконуючи пересічний косий стібок, направляємо нитку по зворотній стороні в протилежний кут наступної клітинки, паралельно першому зворотному стібку. Таким чином, на зворотній стороні вишивки виходять паралельні ряди стібків.

Рис.15. «справа на ліво»

Цим способом вишиваються, як правило, невеликі смугові орнаменти, нитками одного кольору, з невеликими просвітами між хрестиками. Такими орнаментами прикрашають серветки, рушники доріжки. Як доповнення до

таких орнаментів личать такі види вишивок як мережки, шов напівхрест (розпис), декоративні рахункові шви – строчка, стебельчатий, кіска і ін.

Існує ще подвійний (болгарський) хрест виконують в один прийом чотирма стібками: спочатку вишивають косий хрест, а потім похило зверху вниз вертикальний і зліва направо горизонтальним стібки. Після виконання подвійного хреста голку виколюють в кутку і вишивають наступний подвійний хрест тощо.

РОЗДІЛ II

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ З ТЕХНОЛОГІЇ ВИШИВАННЯ ХРЕСТИКОМ

2.1. Методичне забезпечення навчання виготовлення виробів з технологій вишивки

Головною метою уроків трудового навчання є формування особистості учня, розвитку його здібностей, обдарувань, наукового світогляду.

Зміст предмета має чітко виражену прикладну спрямованість і реалізується переважно шляхом застосування практичних методів і форм організації занять. Трудове навчання за змістом є багатоваріантним. Це викликано тим, що тут, крім загальноприйнятих вимог до навчального предмета, доводиться враховувати стать учнів, виробниче оточення школи та регіональні трудові традиції.

Формування естетичних смаків школярів на уроках трудового навчання має специфічні особливості, які визначаються змістом та умовами їхньої навчальної діяльності.

На уроках трудового навчання, на відміну від уроків мови і літератури, образотворчого мистецтва та багатьох інших навчальних предметів, де в учнів формуються уявлення про такі естетичні категорії, як прекрасне і потворне, величне і низьке, трагічне і комічне та багато інших, виникає можливість розкрити і показати їм взаємовідношення між виробництвом,

технікою і мистецтвом. І це цілком закономірно, адже сприйняття і розуміння людиною прекрасного виникло, головним чином, у процесі трудової діяльності.

Працюючи, людина діставала задоволення від успішних творчих, фізичних і розумових зусиль, від корисності вдосконалення особисто виготовлених предметів, перетворення довкілля.

Прагнення оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Подальший їх розвиток пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій освіти й виховання.

Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання і виховання є їх технологізація - неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень.

Історично поняття «технологія» (грец. *techné* – мистецтво, майстерність і *logos* – слово, вчення) у значенні науки про майстерність виникло у зв'язку з технічним прогресом.

Найголовнішим воно є у виробничій діяльності, де технологія тлумачиться як сукупність знань про способи і засоби оброблення матеріалів, мистецтво володіння процесом. До основних ознак технології належить стандартизація, уніфікація процесу, можливість його ефективного та економічного відтворення.

Технологічний процес завжди передбачає чітку послідовність операцій з використанням необхідних засобів (матеріалів, інструментів) за певних умов.

Провідним у будь-якій технології вважається детальне визначення кінцевого результату і точне досягнення його. А передумовами застосування поняття «технологія» щодо процесів у виробничій чи соціальній сферах є їх запрограмованість, окресленість кінцевих властивостей передбачуваного продукту, засобів його створення, цілеспрямоване моделювання умов їх здійснення, а також реальне функціонування цих процесів.

Вчителю самостійно доводиться обирати форми та методи навчання, так як їх використання залежить від специфіки предмета і від форми й завдань уроку. Кожний з методів навчання, як правило, можна застосувати для виконання декількох навчальних завдань і, навпаки, для розв'язання кожного дидактичного завдання можна застосовувати кілька методів навчання.

Тому інколи не так просто зробити вибір методу навчання, так як інколи виклад нового матеріалу часто проводять з використанням різних методів навчання.

Бесіда переходить у пояснення, пояснення чергується з демонстраціями. Оптимальним, як показав досвід, у практиці навчання учнів оздобленню виробів вишивкою для передачі сприймання навчальної інформації учнями є словесні (словесно-інформаційні, словесно-евристичні), наочні (наочно-інформаційні, наочно-евристичні, наочно-дослідницькі), практичні (репродуктивні, практично-дослідницькі), логічні (аналізу та синтезу, індукції та дедукції, моделювання, абстрагування) методи навчання [25,с.172].

Методи навчання складаються з окремих елементів, які називаються прийомами. Наприклад, метод показу робочої дії при інструктуванні учнів включає такий прийом, як показ дії в робочому і сповільненому темпах тощо. У підготовці учителя до навчання учнів оздобленню виробів вишивкою в педагогічній роботі з школярами важливим є формування знань про історію виникнення та становлення вишивки стрічками як виду прикладного мистецтва, її функції та місця у житті та побуті людини, зв'язок з іншими видами мистецтва, традиційні образи та сюжети, особливості техніки виготовлення та естетичного оформлення вишивки різних видів [42, с.249].

З метою активізації навчання доцільним є впровадження різних форм пошуково- дослідної роботи: ознайомлення з публікаціями мистецтвознавчої періодики, відвідування художніх виставок з наступним аналізом художніх творів; спілкування з народними майстрами.

Важливим для успішного освоєння технології оздоблення виробів вишивкою атласними стрічками є знання особливостей виконання роботи з цього різновиду мистецтва.

Визначальним фактором для вчителя у підготовці до навчання учнів є набуття практичних умінь та навичок виготовлення та оздоблення виробів відповідно до їх видової специфіки, умінь користуватися інструментами та обладнанням, раціонально використовувати матеріали.

Неабияке значення мають уміння проявляти свою творчість у роботі з різними матеріалами під час виготовлення виробів, адже світ сучасної вишивки відзначається постійним розвитком.

Вивчення ж технологічних особливостей оздоблення виробів стрічками на прикладі українських митців допоможе учням загальноосвітньої школи якнайглибше опанувати цей вид народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Надзвичайно важливим кроком в організації роботи учнів є знайомлення школярів із волокнистими, текстильними, шкіргалантерейними та іншими матеріалами, різноманітними інструментами та пристроями.

Не менш важливим, як засвідчує практика, є відбір об'єктів праці, при здійсненні якого слід керуватися такими принципами [42, с. 249].

1. Об'єкти праці мають бути естетичними, відображати сучасні тенденції оформлення виробів, відповідати інтересам учнів даного віку, статі.

2. Складність і трудність оздоблення виробу не повинні перевищувати можливості учнів даної вікової групи, класу, окремих школярів.

При виконанні окремих робіт треба укладатися в часові рамки.

3. Об'єкти праці мають бути різноманітними за конструкцією, технологією виготовлення, використаними матеріалами.

4. При відборі матеріалів для виготовлення виробу слід враховувати набуті знання та досвід роботи учнів із даними матеріалами, а також можливості матеріального забезпечення школи та сімей.

У процесі експериментально-дослідної роботи з метою визначення рівня оволодіння учнями загальноосвітніх шкіл технологічними прийомами виконання оздоблень виробів, нами був розроблений комплекс уроків з теми «Оздоблення одягу ручною вишивкою хрестиком». Запропонований комплекс уроків включає три блоки.

Тематика блоків відповідає основним розділам «Історія виникнення, становлення та розвитку вишивки як виду декоративно-ужиткового мистецтва», «Технологічні особливості оздоблення виробів вишивкою хрестиком», «Виконання власного проекту оздоблення виробів вишивкою». Узагальнення досліджуваних матеріалів ще раз довело на практиці, що робота з виготовлення виробів, і їх вишиванням у тому числі, повинна бути побудована з поступовим ускладненням прийомів та методів роботи, використаних матеріалів та їх комбінування.

Надзвичайно важливо, щоб учні не лише виконували роботу за готовим алгоритмом, а й вчилися самостійно розробляти ескізи та композиції, виявляли творчість в оздобленні виробів.

Для цього потрібно подати навчальний матеріал так, щоб вони зрозуміли суть технологічних особливостей створення як самої композиції, так і створення можливих сюжетів для виробу.

Починати роботу доцільніше із нескладних орнаментів, можливо у вигляді оздоблень окремих деталей одягу (наприклад, кишеньки, комірця, манжетів тощо) рослинними орнаментами.

Орнаменти, як правило виконують простими декоративними швами, як наприклад, – зліва направо, зворотнім ходом, пересічним стібком, справа на ліво.

Наступні вироби поступово ускладнювати, як включаючи різноманітні матеріали та техніки виконання, так і оздоблення виробу в цілому (наприклад, виготовлення сукні з оздобленням ліфа, рукавів та низу спідниці).

Пристаючи до виготовлення перших виробів учні повинні мати уявлення про всі етапи технологічного процесу виготовлення виробу оздобленого вишивкою:

- створення проекту;
- виконання ескізу малюнка;
- перенесення малюнка на основний фон;
- остаточний підбір матеріалів для вишивання;
- процес вишивання; – надання деталям об'ємності у випадку потреби;
- кінцева обробка і виконання завершальних робіт. Обов'язковим є створення використання у процесі виготовлення відповідної технологічної документації, зокрема технологічних карт.

Для виконання ескізів орнаментів виробів учням доцільно вести окремі альбоми або папки з файлами. Інколи виникає потреба у збільшенні або зменшенні малюнка.

Це роблять з допомогою збільшення або зменшення сторін квадрата у якому поміщений малюнок, або використовуючи сучасні комп'ютерні технології.

На уроках технології у процесі виконання практичних робіт неодмінно повторювати правила безпечної праці. Перед початком роботи учні повинні обладнати своє робоче місце потрібними інструментами і матеріалом, а також одягнути робочий одяг. Під час вишивання і виконання завершальних робіт дотримуватись правил користування ріжучими і гострими інструментами, дотримуватися правил користуватися праскою.

Забороняється залишати голку без нитки, підносити голку і ножиці до очей, вколювати голку в робочий одяг тощо.

Після закінчення вишивання потрібно прибрати своє робоче місце [31, с. 58]

Під час пояснювання учням технології виконання оздоблень вишивкою є націлювання учнів на необхідність користування п'яльцями з метою

уникнення стягування тканини у процесі вишивання. У залежності від величини запланованого виробу п'яльца можуть бути різних розмірів та форми.

Пояснюючи учням теоретичний матеріал доцільно використовувати можливості мультимедії, яка дозволяє розширити кругозір учнів у певному напрямку, що є дуже ефективним чинником навчального процесу. Для вишивання хрестиком користуються різними голками у залежності від товщини матеріалу.

З метою попередження пораненню пальців необхідно мати наперсток. На готовій роботі не повинно бути вузликів ні з лицьового, ні з виворітного боків, вигляд їх має бути красивим, охайним, акуратним з обох боків. Дисциплінованість у виконанні тренувальних вправ виробів – це важлива риса в характері та діяльності дитини, а тому для виховання її докладають багато зусиль.

Досвід роботи вчителів показує, що вони застосовують різні методи стимулювання учнів з метою вчасного виконання завдання.

Дотримання часу у виконанні практичних робіт має вирішальне значення для успішного засвоєння предмета та якості виконання завдань і є не що інше, як прояв дисциплінованості в навчанні.

Інша риса, яка потрібна для кожній людині, – це акуратність у роботі та побуті. Особливо ця риса виявляється при виконанні практичних завдань (вправ і виробів).

Вчителі технологій часто змушені констатувати, що зусилля учня в роботі над вишивкою зводяться нанівець через неакуратність.

На початку роботи вчитель має звернути увагу учнів на те, щоб оздоблювальні деталі виробу були чистими, акуратними, не забрудненими. Оскільки в процесі роботи забруднюються руки, а відповідно і тканина та нитки, і особливо, якщо вони світлих кольорів, виникає потреба надавати змогу учням під час уроків мити руки.

Вже на першому уроці увагу учнів акцентують на тому, що вишивати треба дуже акуратно і ретельно, стежити за тим, щоб учні виконували всі рекомендації та вимоги щодо акуратного виконання завдань. Як доглядати за вишитими виробами?

Для оздоблення виробів, в основному, використовують нитки муліне, адже вишиті ними речі не втрачають стійкості не тільки при ручному, але й при машинному пранні. Для того, щоб вишивка не зіпсувалася після прання, ще вологу, її треба як слід струсити й залишити для просушування.

Вишивку хрестиком необхідно прасувати, але тільки з виворітної сторони. Перед початком виготовлення виробів учням слід продемонструвати вироби, виконані з дотриманням всіх вимог, що ставляться до вишитих виробів.

Окрім того в арсеналі учителя повинні бути зразки неправильного виконання (так званих робіт “Як не треба вишивати”) тих чи інших операцій, для того щоб наочно показати учням недоліки у роботі і які можуть бути результати.

При цьому слід наголосити на помилках, які найчастіше припускаються учні у вишиванні.

До таких помилок слід віднести:

1. Недотримання вимог щодо закріплення ниток.
2. Значне затягування робочої нитки.
3. Чіткі сліди від копіювального паперу при переведенні малюнка на тканину.
4. Недошиті елементи малюнка.
5. Значне порушення розташування елементів малюнка вишивки.
6. Порушення кольорової гами вишивки.
7. Порушення композиції художньої вишивки.
8. Порушення пропорційного співвідношення елементів відповідно до розмірів узору та інтервалів між ними.
9. Перекошування вишивальної тканини при зап'ялюванні.

10. Невідповідність орнаменту призначенню виробу.
11. Недостатня волого-теплова обробка вишитих виробів.
12. Неакуратне виконання оздоблення з виворітного боку.
13. Наявність плям та бруду на виробі. Велике значення має демонстрування зразкових учнівських робіт, плакатів, схем.

У багатьох школах постійно існують діючі виставки кращих учнівських робіт, а якщо є можливість, то краще проводити заняття в окремій кімнаті – музеї-майстерні.

Тут можна постійно зберігати кращі роботи учнів, до яких вони можуть доторкнутися руками при вивченні нових тем дисципліни.

Працюючи в музеї-майстерні учні проймаються відповідальністю за збереження дидактичних матеріалів, які тут зберігаються.

Адже виготовити виріб з вишивання, гідний показу на виставці – це великий стимул для учнів, а особливо, коли його будуть бачити батьки, брати чи сестри, люди старшого віку.

Перевірка знань може бути усною і письмовою

Усною перевіркою можна встановити рівень і міцність засвоєння знань учнів.

Письмову перевірку знань застосовують переважно у тих випадках, коли треба встановити, з якими знаннями приступають учні до вивчення певної теми і на скільки ці знання поповнилися після її вивчення.

Особливе місце в оздобленні виробів посідає практична перевірка, тому що діяльність учнів на заняттях у майстернях полягає у виготовленні різних художньо-естетичних виробів.

У результаті вивчення вишивки в учнів формуються певні знання та практичні уміння. Для перевірки їх здійснюється опитування та закріплення знань учнів.

Опитування учнів може проводитися фронтально і в індивідуальному порядку.

При фронтальному опитуванні питання, які ставляться перед учнями, мають бути нерозривно пов'язані з викладеним теоретичним матеріалом. Кількість запитань до кожної теми може бути 8-10.

Для відповіді на окремі питання учням можна рекомендувати схеми, таблиці, фотографії.

У більшості випадків відповідні знання мають підкріплюватися вміннями виконувати той або інший шов і оздоблювати окремі деталі чи виріб в цілому. Тому контроль знань учнів варто поєднувати з контролем умінь. Для комбінованого контролю доцільно використовувати індивідуальний контроль при допомозі різних карток-завдань.

Як підсумок навчання поряд з традиційними методами контролю знань учнів багато учителів використовують машинний контроль.

Як свідчить досвід експериментальної роботи, у школах практикують в основному дві органічно пов'язані між собою форми перевірки знань учнів.

Це усна перевірка і перевірка знань, умінь та навичок учнів за допомогою письмових та практичних робіт, які виконуються безпосередньо на уроці (тренувальні вправи), а також робіт з виготовлення того або іншого об'єкту праці.

У практиці теоретичних і практичних занять дістало найбільшого поширення так зване “ущільнене опитування”, яке поєднує різні форми перевірки знань учнів. У такому випадку для відповіді викликають кількох учнів.

Один з них працює на дошці, даючи відповідь на питання про графічне зображення різних технік вишивки, інші – за робочими столами працюють з індивідуальними картками-завданнями: решта викликаних з програмованими завданнями, призначеними для машинного контролю знань. Решта учнів класу слухає відповіді або бере участь у фронтальній бесіді. Таке опитування активізує весь клас, підвищує навчальну функцію контролю знань [47, с.240].

Розвиток конструкторського мислення учнів на уроках трудового навчання дає змогу виконати загальноосвітні завдання на кожному етапі

загальноосвітньої підготовки з урахуванням вікових особливостей розвитку кожної дитини, змісту та доступності навчального матеріалу, його зв'язків з іншими освітніми галузями. А це означає:

- створення умов для залучення учнів до систематичної продуктивної праці з елементами творчості;
- формування в учнів розуміння важливості самооцінки своїх власних можливостей;
- залучення учнів до конструкторсько-технічної та дослідницької діяльності на базі продуктивної праці;
- формування в учнів здатності реально оцінювати свої можливості для вибору посильних практичних завдань;

2.2 Варіативна навчальна програма виготовлення виробів з технології вишивки

Міністерством освіти і науки України (лист від 27.08.10 № 1/11-8205) введено в дію навчальна програма «Трудове навчання. 5-9 класи» за новою редакцією, де зазначено, що «..сучасний розвиток суспільства та виробництва потребує не лише навчати учнів запам'ятовувати і відтворювати техніко-технологічні знання та прийоми роботи інструментом, а й застосовувати такі знання та вміння на практиці – через розв'язання творчих завдань (виконання навчальних і творчих проектів), формування відповідного досвіду». Виходячи з цієї програми, де вивчення технологій текстилю передбачається:

- у 5-му класі за темами «Технологія виготовлення виробів з текстильних і нетканих матеріалів ручним способом (за зразком)» та «Конструювання та виготовлення виробів із текстильних і нетканих матеріалів» які передбачають знайомство з видами конструкційних матеріалів для виготовлення аплікації: тканина, нитки, пряжа, неткані матеріали; технологією виконання аплікації з волокнистих матеріалів; способами розмічання (за шаблоном, через копіювальний папір, способом перенесення); способами механічного з'єднання деталей (зв'язування,

зшивання, склеювання, на цвяхах), закріпленням деталей аплікації, швом «уперед голку», «назад голку», виготовленням та оздобленням виробу; з структурою текстильних волокон, будовою тканини, лицьовим і виворотним боками тканини.

- у 6-му класі за темами «Технологія виготовлення та оздоблення виробів вишивкою (за зразком)» та «Проектування, виготовлення та оздоблення виробів вишивкою» знайомляться з різними видами вишивальних швів та оздобленням.

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми «Технології 6-й клас».

Вишивка – це один із найдавніших та найпоширеніших видів народної творчості. Прагнення прикрасити свій одяг, свій дім завжди було властиве людині.

За допомогою вишивки звичайний шматок домотканого полотна перетворювався у витвір мистецтва.

В якості матеріалів найзручнішим для виконання вишивок є тканини з полотняним переплетенням ниток.

При вишивці, не зв'язаній із структурою тканини, малюнок необхідно перенести на тканину. Для початку вишивання необхідні нитки, п'яльці, ножиці та голки.

Виготовлення виробів відповідно до структури та змісту програми виконується через проектно-технологічну діяльність. Основним принципом варіативного модуля є творчий підхід.

Вчитель повинен сформувати в учнів художньо-конструкторські якості, спонукати до предметно-перетворювальної діяльності, пошуку.

Практичним результатом роботи за даним модулем має бути проект, який має складатися з технологічної картки та виготовленого виробу.

Орієнтовний план захисту проекту:

- 1) відповідність готового виробу задуму;
- 2) витрати часу та грошей при виготовленні виробу;

3) що нового внесено у технологію виготовлення та оформлення даного виробу;

4) обґрунтування вартості виробу та порівняння з аналогічними на виставках, у магазинах;

5) труднощі, які виникали при виконанні проекту, шляхи їх подолання;

6) порівняння результатів за завданнями проекту;

7) як досягти кращих результатів.

Під час виконання роботи необхідно приділяти увагу знанням та дотриманню правил техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог та організації робочого місця.

Аналіз навчальної програми.

Трудове навчання – загальноосвітній предмет, який становить основу предметного наповнення освітньої галузі «Технологія».

Головна мета трудового навчання – формування технологічно грамотної особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства.

Досягнення цієї мети забезпечується змістом трудового навчання, який розроблено відповідно до Державних стандартів освітньої галузі «Технологія».

Навчальна програма з трудового навчання для 5 – 9 класів розроблена відповідно до вимог Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 р. та Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 03.04.2012 № 409, відповідно до яких на вивчення трудового навчання в усіх загальноосвітніх навчальних закладах відводиться у 5 – 6 класах 2 год. на тиждень, у 7 – 9 класах 1 год. на тиждень.

Трудове навчання у 5 – 9 класах базується на практичній діяльності учнів.

На кожному уроці повинна бути практична. Її зміст визначається вчителем самостійно залежно від теми уроку та виду робіт, що виконуватимуться під час уроку. Засвоєння теоретичного матеріалу доцільно проводити під час практичних робіт, не витрачаючи на це окремого навчального часу.

Однак, не виключається можливість проведення уроків засвоєння нових знань, під час яких учитель може розкрити навчальний матеріал усього модуля, або його окремої частини. Такі уроки в навчальному процесі можуть бути поодинокими.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Навчальна програма містить обов'язкову для вивчення складову та варіативну складову.

Порядок вивчення розділів і тем обов'язкової для вивчення складової визначено навчальною програмою [16, с.126].

Результатом діяльності учнів при вивченні кожного блока обов'язкової для вивчення складової програми модуля має бути виріб, а будь-якого варіативного модуля – проект.

Резерв часу, передбачений програмою, вчитель може використати на підсилення окремих складових навчальної програми на свій вибір.

Обов'язкова для вивчення складова обирається школою із запропонованих блоків залежно від умов поділу на групи хлопців і дівчат, кадрового забезпечення та інтересів учнів.

Порядок вивчення розділів і тем обов'язкової для вивчення складової визначено навчальною програмою [16, с. 126].

Кожен блок обов'язкової для вивчення складової містить чотири розділи:

- Основи матеріалознавства.
- Технологія виготовлення виробів.
- Основи техніки, технологій і проектування.
- Технологія побутової діяльності.

Під час вивчення розділу «Основи матеріалознавства» учні ознайомляться з тими матеріалами та їх властивостями, які будуть використовувати в роботі під час освоєння обраного блоку [2, с. 37].

Програма

№ з/р	К-сть год.	Назва теми	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1.	1	Технологія виготовлення та оздоблення виробів вишивкою (за зразком) Традиційні види рукоділля і декоративно - ужиткового мистецтва. Види вишитих виробів. Регіональні особливості оздоблення виробів вишивкою. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця.	• <i>розрізняє</i> види декоративно-ужиткового мистецтва «вишивка та вишивання», • <i>характеризує</i> вишивку як традиційний вид декоративно-ужиткового мистецтва; • <i>добирає</i> інструменти та матеріали для роботи;

			• <i>обґрунтовує</i> добір конструкційних матеріалів залежно від призначення виробу; • <i>пояснює</i> значення знаків і символів в українській вишивці; • <i>дотримується</i> правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог, організовує робоче місце
2.	30	Проектування, виготовлення та оздоблення виробів вишивкою Постановка проблеми. Визначення завдань для виконання проекту. Робота з інформаційними джерелами. Створення банку ідей. Аналіз та систематизація інформації. Розробка ескізу майбутнього виробу. Технологічна послідовність виготовлення виробу: розробка композиції; Вибір виробу та візерунка для вишивання. Визначення місця розташування візерунка на виробі. Добір тканини, ниток для виробу. остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Догляд за виробом. Економічне обґрунтування виробу.	• <i>складає</i> план роботи з виконання проекту та план проектної діяльності; • <i>здійснює</i> пошук інформації та виробів-аналогів; • <i>розробляє</i> ескізний малюнок виробу; • <i>добирає</i> матеріали, інструменти, пристосування; • <i>контролює</i> якість виробу; • <i>організовує</i> своє робоче місце; • <i>дотримується</i> правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог; • <i>називає</i> правила догляду за вишитими виробами; • <i>виконує</i> економічне обґрунтування.

3.	1	Презентація результатів проектної діяльності. Оцінювання результатів проектної діяльності. Компонування портфоліо проекту. Захист проекту.	• характеризує складові проекту; • komponує портфоліо проекту; • захищає проект; • здійснює оцінку виготовленого виробу і процесу праці за загальними естетичними та функціональними показниками.
----	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці:

настінні вироби, картини, серветки, покривала, одяг, декоративні наволочки.

Інструменти, обладнання та пристосування:

ножиці, голки, лінійка; олівець; п'яльця наперсток; булавки.

Матеріали:

канва, тканини з полотняним переплетенням ниток.

Особливу увагу вчитель трудового навчання повинен звертати на вибір об'єктів праці, оптимального застосування учнями засвоєних знань, умінь та навичок при їх виготовленні та подальшому використанні в умовах школи, сім'ї тощо.

Критерії оцінювання навчальних досягнень та облік знань учнів з технологій

Оцінювання навчальних досягнень учнів з предметів інваріантної складової (незалежно від кількості годин, що відведено на їх вивчення з інваріантної та варіативної складової) здійснюється за 12-бальною шкалою (відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів та облік знань з трудового навчання (технології) і методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України).

Навчальні досягнення учнів з курсів за вибором оцінюються вербально; у класному журналі, таблиці навчальних досягнень учнів ставиться «зараховано» з цих предметів (курсів) у кінці семестрів та року (за будь-якого рівня навчальних досягнень).

Враховуючи, що основною структурною одиницею тематичного обліку знань учнів є навчальна тема, що за обсягом може передбачити різну кількість годин, вчителю доцільно при проведенні тематичного обліку знань об'єднувати невеликі за обсягом (до 2 годин) теми і розділяти об'ємні (більші ніж 8-10 годин) теми відповідно до логічної структури змісту навчального матеріалу.

Реалізація програм з трудового, профільного та професійного навчання передбачає використання фронтальної, бригадно-ланкової, індивідуальної та інших форм трудової діяльності учнів.

Беручи до уваги, що оцінювання кожного учня на уроці не є обов'язковим, слід завчасно визначати форми і методи виявлення рівня готовності учнів до виконання практичних завдань (знання необхідних правил техніки безпеки, дотримання технологічної дисципліни, санітарно - гігієнічних вимог і т.д.); завдання, вправи, види робіт та об'єкти праці необхідно підбирати так, щоб вони сприяли логічному засвоєнню основного змісту матеріалу теми.

Будь-яка оцінка припускає діагностику об'єкту, що оцінюється. Згідно модульно-рейтингової системи оцінки знань весь курс, або учбова дисципліна поділяється на модулі. На протязі одного модуля за всі види учбової роботи (самостійні роботи, тести, контрольні роботи, виконання домашніх завдань, участь в олімпіадах та ін.) учень набирає бали.

По завершенню модуля проводиться контроль знань, який може відбуватися у вигляді тестування, контрольної роботи чи будь-якого іншого способу перевірки знань. Кожний модуль має свій рейтинг. У будь-який час можна підвести підсумки рейтингу і визначити місце учня серед інших зі засвоєння дисципліни.

Вивчення кожного модуля закінчується контролем якості засвоєння матеріалу й виставленням учню оцінки (балу). Підсумкова оцінка визначається сумою балів, яку набрав учень за підсумками всіх модулів.

У модульно-рейтингової системі не існує “відмінков”, “ударників” та ін., а є перший, другий, сотий учень за рівнем досягнутих навчальних результатів.

Елементи модульно-рейтингової системи на нашу думку слід знайомити учнів вже у середній школі, з метою здійснення свідомої підготовки їх до навчання у вищих навчальних закладах.

Для перевірки та оцінювання результатів виконання практичних робіт учителю доцільно самотійно обрати форму її здійснення з урахуванням конкретної навчальної ситуації.

Відповіді на питання або рішення тестів записуються кожним учнем на окремому листку, котрий здається впродовж 15-20 хвилин (у залежності від об’єму завдання) вчителю.

Оцінка правильності відповідей та інформування учнів про набраний рейтинг відбувається на наступному уроці.

Урок-залік (контрольна робота) є найбільш відповідальним періодом контролю знань та вмінь учнів, потребує максимальної організації й систематизації контролю.

Учні заздалегідь проінформовані, які завдання контрольної роботи можуть дати їм максимальний або мінімальний рейтинг.

Модульно-рейтингова система оцінки може надати учням можливість:

1. працювати самотійно, тобто можуть самотійно обирати собі учбове навантаження (стимул для сильних учнів),
2. отримати допомогу вчителя й однокласників, зменшує вірогідність випадкової оцінки, оскільки ведеться оцінювання всіх форм роботи на протязі вивчення тем.

Крім фіксованого обліку знань і справедливого оціночного результату, модульно-рейтингова система розвиває демократичність, об’єктивність,

ініціативність, здорове суперництво в учбово-освітньому процесі, прагнення активно й змістовно навчатися, оскільки бути лідером і займати високий рейтинг привабливо

2.3. Охорона праці.

Для виконання ручних швейних робіт слід правильно організовувати робоче місце. У процесі роботи дотримуватися правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог:

1. Вишивати й шити треба сидячи на стільці із спинкою. Сидіти потрібно прямо, не сутулячись.

2. Освітлення має бути хорошим, бажано природним. Під час вишивання правою рукою світло повинно падати зліва на робоче місце, при вишиванні лівою рукою – справа. Через кожну годину вишивання чи шиття необхідно робити відпочинок для очей на 5 – 10 хв. Під час відпочинку очі перевести на спокійне забарвлення. Корисно також використати цей час на виконання гімнастики для м'язів очей.

3. Перед виконанням ручних швейних робіт треба ретельно вимити руки, щоб не забруднити тканину.

4. Інструменти і пристосування зберігати у спеціальній шкатулці чи ящичку. При виконанні ручних робіт шкатулку з інструментами та пристосуваннями класти на стіл праворуч від тканини.

5. Голкою працювати обережно. Не підносити голку близько до обличчя.

6. Після роботи голку й шпильки зберігати тільки у гольнику або покласти у спеціальну коробку. Не залишати голку без нитки. Забороняється зберігати голку, вколовши її в одяг.

7. Ножиці на робочий стіл класти із зімкненими лезами, направленими від себе.

8. На робочому місці слід дотримуватися чистоти і порядку.

Щоб почати вишивати якісні вироби, які би виглядали професійними, перед вишиванням необхідно здійснити певні підготовчі дії.

Адже вишивання – це не тільки хобі, але і робота, яка вимагає певної культури та безпеки праці.

Так руки перед вишиванням повинні бути чистими і не жирними. Тому перед початком вишивання їх потрібно добре помити з милом, щоб не забруднити вишивку. Також слід мати чисте робоче місце, де не повинно бути їжі та непотрібних предметів, які би заважали вишивати чи відволікали Вашу увагу. Якщо вишиваєте не за столиком, то на коліна необхідно покласти білу тканину.

Слід відмітити, що вишивку необхідно зберігати в шматку світлої тканини або у целофановому кульку. Тому необхідно заздалегідь підготувати тканину або кульок, щоб після вишивання загорнути вишивку для тривалого зберігання. При вишиванні сидіти потрібно прямо, притулившись до спинки стільця. Під ноги ставлять невеличкий стільчик.

Найкраще вишивати вдень, при доброму природному освітленні, а якщо робота виконується ввечері, то обов'язково потрібно забезпечити необхідне освітлення. [36, с.23].

Під час роботи стілець засувають на 3-5 см за кришку столу. Під час читання, вишивання та писання учні приймають найбільш доцільну позу з легким нахилом уперед.

Під час слухання пояснення вчителя можлива «задня» поза, коли учень сидить, відкинувшись на спинку стільця. Правильна посадка учнів, відкинувшись на спинку стільця, умови для роботи органів зору, кровообігу, дихання, травлення запобігають ранньому стомленню, сприяють збереженню правильної постави.

Вчителям слід стежити за робочою поставою учнів, щоб запобігти викривленню хребта, дефектів зору.

Гігієна праці передбачає раціональне чергування розумової та фізичної діяльності.

Установлено, що легка м'язова робота стимулює розумову діяльність, а інтенсивна - погіршує.

Тому під час 10-хвилинних перерв, що влаштовуються через кожні 45 (35) хвилин роботи, роблять кілька легких фізичних вправ, що підвищує розумову працездатність.

На уроці обов'язково проводять фізкульт-хвилинку, музичну паузу тощо.

Найкраще вишивати вдень, при доброму природному освітленні, а якщо робота виконується ввечері, то обов'язково потрібно забезпечити необхідне освітлення

Кімната, в якій виконується робота, повинна бути добре провітрена. Тому потрібно робити періодичне провітрювання кімнати.

Робота з голками, шпильками, ножицями, вимагає дотримання правил безпечної роботи, щоб не наразити на небезпеку травмування ні себе, ні інших людей.

Не можна підносити голку близько до обличчя, вколювати її у свій одяг. Якщо Ви використовуєте шпильки (під час перебування малюнка), вколюйте їх у тканину в напрямі від себе.

Після вишивання голки і шпильки необхідно покласти у спеціальну коробку або вколоти у м'яку подушечку. Закінчивши роботу, заховайте усі голки й булавки, якими користувались.

Вишивальну нитку слід відрізати ножицями. Не підносить близько до обличчя гострі кінці ножиць.

Для цього можна користуватися настільною лампою, спрямувавши її світло на вишивку з лівого боку. Кімната, в якій виконується робота, повинна бути добре провітрена. Тому потрібно робити періодичне провітрювання кімнати. При вишиванні кожні 40-50 хвилин необхідно робити перерву на 5...10 хвилин.

Булавки вколюють у виріб в три проколи таким чином, щоб вістря залишилося по можливості між шарами тканини.

Після вишивання голки і шпильки необхідно покласти у спеціальну коробку або вколоти у м'яку подушечку.

Закінчивши роботу, заховайте усі голки й булавки, якими користувались.

Вишивальну нитку слід відрізати ножицями. Не підносить близько до обличчя гострі кінці ножиць.

Прати вишиті кольоровими нитками речі можна із застосуванням мильного кореня або м'якого прального порошку без відбілювача і не в гарячій, а в теплій воді.

Прасувати виріб слід у вологому стані з виворітного боку. Відпрасованих виріб необхідно тримати в розгорнутому вигляді, до тих пір, поки воно не охолоне.

РОЗДІЛ III

Творчий проект «Створення української орнаментальної вишивки святкової чоловічої сорочки»

3.1. Організаційні заходи виконання творчого проекту

Творчий проект - це розроблене та виконане під керівництвом вчителя навчальне завдання, яке активізує творчу діяльність учнів з проектування (від ідеї до захисту) і спрямоване на створення нового, оригінального і практично значущого виробу.

Виріб - це об'єкт праці, отриманий в процесі ручної, механічної, та (або) механічної обробки конструкційних, природних матеріалів.

Обґрунтування теми проекту

В наш час ми мало приділяємо уваги нашій історії. Тому як жили ,вели свій побуд та одягалися наші предки. Особливо цікава тема чоловічого національного одягу.

Майже завжди на свята можна побачити жіночі вишиванки, чи то сорочка або сукня. Але чому так мало чоловіків піддаються цій тенденції ?

Можна, звичайно, придбати в магазинах щось більш доступне ,та це

не надасть потрібного ефекту.

Одягаючи таку річ ти сам заряджаєш себе потрібною тобі енергетикою. Це тому що кожен символ та малюнок вишитий на сорочці несе собою особливу інформацію. Тому коли сама створюєш таку річ необхідно добре продумати всі деталі.

Ручна робота завжди цінувалася дуже високо, особливо в наш час, коли техніка і штучні технології майже повністю замінили ручну працю. Тому вважаємо дуже важливим перейняти досвід багатьох поколінь і навчитися вишивати, як колись багато століть назад і до наших днів вишивали вправні майстрині.

Метою проекту є ознайомлення з історією вишиванок; переконання учнів у тому, що вишитий виріб, виконаний власноруч, стане особливо цінною річчю, адже він виконаний в індивідуальній, неповторній манері і яскраво відображатиме особистість свого творця; формувати навички захисту проекту; виховувати відповідальність, старанність, працьовитість, викликати інтерес до відродження національної культури.

Так чому б не порадувати себе, вишитою власноруч вишиванкою. Тим більше, знаючи, що я зроблю приємно не тільки собі, а й близькій мені людині, процес вишивання буде ще цікавішим для мене. А це має чимале значення – адже коли знаєш, що твоя робота не буде марною, і працюєш із задоволенням.

Крім того, вишивання як національна традиція сприяло формуванню у дівчат і жінок терпіння, відчуття краси. Дівчина мала вишивати милому сорочку, хустину, весільні рушники. Вишитий своїми руками одяг був одним із головних показників працьовитості юнки.

Стійкості традицій дійшли через століття до наших часів. Звичайно, з часом майстерність вишивання вдосконалювалась.

Народний досвід зберіг найтипівіші, найбільш доцільні, позначені високим мистецьким смаком зразки орнаменту, їх барвистість, вишивальні техніки.

Основні завдання проекту:

- зібрати інформацію про вишитий виріб;
- познайомитися з особливостями видів вишиванок та їх кольоровою гамою;
- вишити виріб і дати йому призначення в майбутньому;
- провести розрахунки матеріальних витрат на виготовлення вишитого виробу;
- підвести підсумки творчого проекту, зробити висновки.

Технічне завдання.

Призначення проектного виробу.

Вишиванка, виготовлена власноруч, призначена стати не тільки окрасою будь-якого чоловіка, а й відображенням особистості її творця. У виробі нам треба поєднати національні традиції декоративно-ужиткового мистецтва з сучасними матеріалами та технологією.

Вимоги до конструкції.

Проектований виріб має бути зручним у користуванні, цікавим у виготовленні. Робота повинна бути проста, але оригінальна.

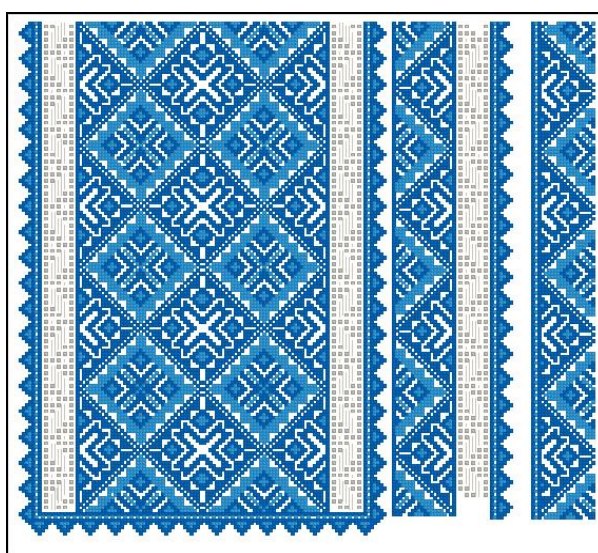
Технічна пропозиція.

Проаналізувавши різні техніки вишивки, зупиняємось на техніці вишивки хрестиком, тому що:

- а) його можна використовувати для прикрашання будь-якої чоловічої вишиванки;
- б) має багато варіантів обробки і вишивки ;

Аналіз зразків-аналогів.

Опрацювавши різні інформаційні джерела, було підібрано декілька узорів для вишивання. Але вибрала один з оптимальних узорів. До того ж така робота буде оригінальною та неповторною, адже вона авторська.

Вимоги до вишивки:

- Орнаментальні мотиви узору мають добре сприйматися на великій відстані. Для вишивки використовуємо техніку вишивки «хрест»;
- Вишивка не повинна заважати практичному призначенню виробу і в той же час має прикрашати виріб;
- Деталі, з яких складається орнамент, повинні відповідати основній темі;
- Уважно слідкувати, щоб у процесі вишивання швом «хрестик», усі верхні лицьового боку вишивки перетинали нижні в одному напрямі.

Технологічна документація.

Розробка технічного проекту.

Вихідні дані для вишиванки обумовлені величиною малюнка та його розташуванням на виробі.

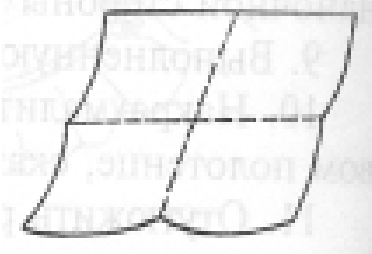
Використані матеріали та інструменти:

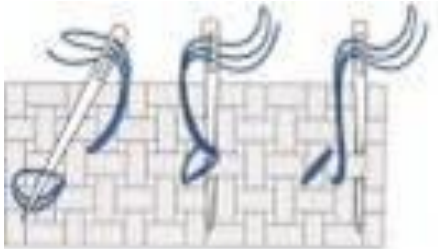
- Манекен
- Нитки чорного кольору
- Нитки червоного кольору
- Голки для вишивки хреститиком
- Ножиці
- Наперсток
- П'яльці

3.2. Виконання творчого проекту

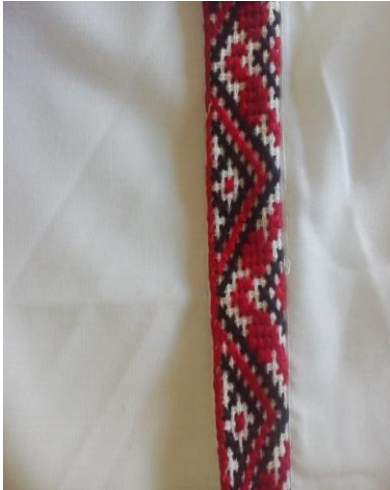
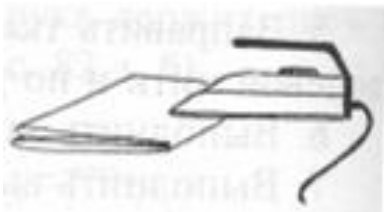
Технологічна карта

№ з/п	Послідовність виконання	Графічне зображення	Матеріали та інструменти
1.	Обираємо модель сорочки		

2.	За обраним малюнком підбираємо нитки та необхідні нам в роботі інструменти		Нитки муліне чорного та червонного кольору; голка для вишивки ; ножиці; наперсток; п'яльця.
3.	Знайти центр шляхом складання. Зіставте його з центром вишивки, зазначеним на схемі стрілками.		Голка,ножиці, лінійка, олівець
4.	Зап'яльте канву в п'яльці. Для подальшого оформлення готової вишивки важливо, щоб вона займала центральну частину канви, тобто щоб вишивку оточували рівні по ширині смужки вільної канви, однакові зверху і знизу, праворуч і лева		П'яльці.

5.	Щоб не робити вузлик спочатку, витягніть з пасма нитку муліне, складіть її вдвічі і протягніть у вушко голки. Виконайте закріплення нитки за допомогою петлі		Голка,ножиці, п'яльці.
6.	Для хрестиків одного кольору, наступних один за іншим, виконуйте спочатку для всіх перші стібки, рухаючись зліва на право, потім другі, верхні стібки, рухаючись у зворотному напрямку, справа наліво. Всі верхні стібки у візерунку повинні мати один напрямок		Голка, п'яльці , ножиці.

7.	Вишитий малюнок вшивасмо в готовий крій	 	
----	--	---	--

8.	Вишиваємо комір- стійку та на рукавах манжети		
9.	Готовий виріб перемо у теплій воді з миючим засобом, добре прополіскують в холодній воді, злегка віджимають і загортають у махровий рушник.		Таз, мило
10.	Готову вишиванку прасують з виворітного боку через вологу тканину. Вільні від вишивки ділянки полотна при необхідності можна додатково прасувати з лицьового боку. Щоб вишивка залишалася		праска; прасувальна дошка

	рельєфною, прасувати слід на м'якій підкладці.		
11.	Готовий вигляд виробу: «Святкова чоловіча сорочка»		

Всі матеріали, що були використані під час роботи над виготовленням вишиванки без токсичних хімічних та радіоактивних домішок.

Використання тканини, ниток, голок, ножиць, пялец і т.д., шкідливих впливів на організм людини в процесі виконання роботи не надає. Воно екологічно чисте. Сировиною для отримання бавовняної тканини, ниток є рослина бавовна, оброблюване людиною. На основі вище викладеного вважаю, що виготовлення та подальше використання мого проекту не тягне за собою змін у навколишньому середовищі, порушень в життєдіяльності людини.

ВИСНОВКИ

У методичних рекомендаціях розглянуто питання використання викладачами сучасних методів роботи з технології вишивання хрестиком в НУШ. Розроблена варіативна навчальна програма виготовлення виробів з технології вшивки.

На підставі аналізу теоретичних здобутків та спостережень зроблено висновок, що робота над виробом, оздобленим вишивкою розвиває у дітей кмітливість, допитливість, інтерес до моделювання, художній смак. Крім того, діти набувають трудових навичок, розвивають сенсомоторні здібності, в них з'являється впевненість у власні сили.

У методичних рекомендаціях подано інформацію щодо ознайомлення учнів із засадами сучасного виробництва, спираючись на закони та закономірності розвитку природи і суспільства.

Звертаємо увагу вчителів на проектно-технологічну діяльність, на формування самостійної роботи учнів, що є важливою передумовою індивідуалізації навчання.

На уроках трудового навчання вишивка розглядається як важлива художня цінність, що виконує численні функції — естетичну, пізнавальну, комунікативну. В процесі практичних занять учні одержують навички роботи з різними інструментами та приладдям, головним чином з голкою, ножицями, наперстком.

Кожний урок трудового навчання повинен бути виховним для учнів, пов'язаним з життям. Ефективність його визначається, головним чином, ступенем засвоєння матеріалу учнями, а майстерність вчителя — умінням залучити всіх їх до активного пізнавального процесу.

Дуже важливо підтримувати традиції вишивання хрестиком та заохочувати наступне покоління досліджувати деякі з чудових речей, які були створені традиційними методами вишивки.

Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що робота має багато плюсів і цілком підходить для ознайомлення дітей з новими текстильними

техніками, видами вишивки, отримуючи знання на українознавчій основі; формуються уміння обробки країв виробу «торочками», закріплених «хрестиком» тощо.

При роботі над проектом учні закріплюють знання отримані раніше, а також доповнюють їх новими цікавими техніками роботи з тканиною, розвивають вміння працювати з голкою та ниткою. Також при виконання чоловічої сорочки вишитої хрестиком, потрібно звернути увагу дітей на те, що така робота є оригінальною і індивідуальною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баженов В.І. Матеріали для швейних виробів. М.: Легка і харчова промисловість, 1982. 65с.
2. Беркасова Н.П. Машинна ажурна вишивка, Уфа, Кітап, 1993. 185 с.
3. Бішенков А.К. Технологія. Трудове навчання: 5-7 клас. М.: Дрофа, 1999. 256 с.
4. Васильєва-Гангнус Л.П. Уроки цікавої праці. М.: Педагогіка, 1987. 65с.
5. Веремійник М. «Майстровиті руки». 2000. 15 с.
6. Голуб Г. Національне виховання через зміст трудового навчання. 1995, 18с.
7. Захарчук-Чугай Р.В. «Українська народна вишивка». 15 с
8. Злотников В. Г. Процес уяви в художній творчості. Автореф. канд. дис. М., 1996.
9. Коваленко В.І., Кулененок В.В. Об'єкти праці: 5,6,7 клас.: Альбом інструкційних карт. М.: Просвещение, 1993. 84 с.
10. Корнійчук Д. «Уроки праці». 1985. 46с.
11. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Директор школи. 2000. №39-40. 126 с.
12. Косилов С.А. Про фізіологічні основи виробничого навчання. М.: Вищ. шк., 1981
13. Кругліков Г.І. Методика викладання технології із практикумом. М.: Академія, 2002. 480 с.
14. Мельникова Л.В. та ін Методика трудового навчання: Обслуговуючий працю. М.: Просвещение, 1985. 45 с.
15. Мороз.О. Проектування та виготовлення виробів у процесі вивчення української народної вишивки. 1986. 34 с
16. Моклович А. «Художні техніки в школі». 1996. 56 с.
17. Орлова Л. Азбука моди. М.: Просвещение, 1988. 267 с.

18. Осипова Л.В. Практикум з обробки тканин: Учеб. посібник для учнів 9-10 кл. М.: Просвещение, 1979. 178 с.
19. Промислове проектування спеціального одягу. М.: Легка і харчова промисловість, 1982. 48с.
20. Підготовка вчителя технології до уроку. Навчально-методичний посібник. Автор-упоряд.: В.Г. Солов'яннюк . Бірськ, 2007. 23 с.
21. Радкевич В. О. Технологія вишивки: підручник / Радкевич В. О., Пащенко Г. М. К. : Вища школа, 1997. 303 с.: іл.
22. Р.В.Захарчук-Чугай “Українська народна вишивка”.1993. 46с
23. Реут Т. М., Контовар Р.Б. Технологія виготовлення швейних виробів за індивідуальними замовленнями: Учеб. для технікумів. М.: Легка індустрія, 1979. 84 с.
24. Сафонова Н.С., Молотобарова О.С. Гуртки художньої вишивки. М.: Просвещение, 1983. 58с
25. Солов'яннюк В.Г. Основні поняття технологічної освіти. Навчально-методичний посібник. Автор-упоряд . Бирск, 2007. 114с.
26. Титаренко В. П. Методика викладання декоративно-прикладної творчості / Титаренко В. П. Полтава: ПДПУ, 2004. 249 с.
27. Т. В.Кара-Васильєва, А. О. Заволокіна “Українська народна вишивка”.
28. Хамукова М. О. Вишивка хрестиком. Спб, 2004. 67с.
29. Хотунцев Ю. Л., Симоненко В. Д. Технологія. Трудове навчання. М.: Просвещение, 2001. 240с.
30. Шевчук А. Особливості вишивки на Житомирщині// Народна творчість та етнографія. 1991. № 5.
31. 1.<http://dorobok.edu.vn.ua/article/view/589>
32. <http://www.vishivka-krestikom.ru/9-istoriya-vozniknoveniya-i-razvitiya-vyshivki-krestom.html>
33. <http://www.stitch.su>

34. [ua.referat.com/Методика_проектування і виготовлення рушника у техніці вишивання хрестом](http://ua.referat.com/Методика_проектування_і_виготовлення_рушника_у_техніці_вишивання_хрестом).
35. <http://vishivanka.net.ua/article/5>
36. <http://lediportal.pp.ua/osnovi-vishivki-xrestikom-vid-pidboru-nitok-do-prannya>

Д о д а т к и

Додаток 1

1. Який це орнамент:

- а. Рослинний
- б. Геометричний
- в. Зооморфний

2. Який це орнамент:

- а. Рослинний
- б. Геометричний
- в. Зооморфний

3. Який це орнамент:

- а. Рослинний
- б. Геометричний
- в. Зооморфний

4. Знайди пару:

“Косий хрестик”

“Штапівка”

“Болгарський ”
хрестик

“Прямий хрестик”

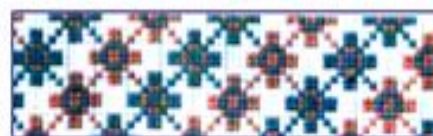
5. Штапівка і косий хрестик – це:

- а. Глухі шви
- б. Наскрізні шви
- в. Лічильні шви
- г. Вільні шви

“Штапівка”

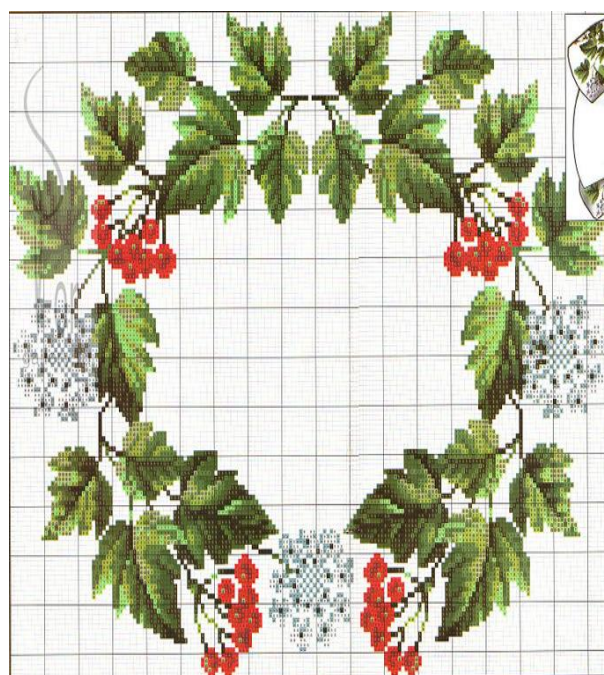

“Косий хрестик”

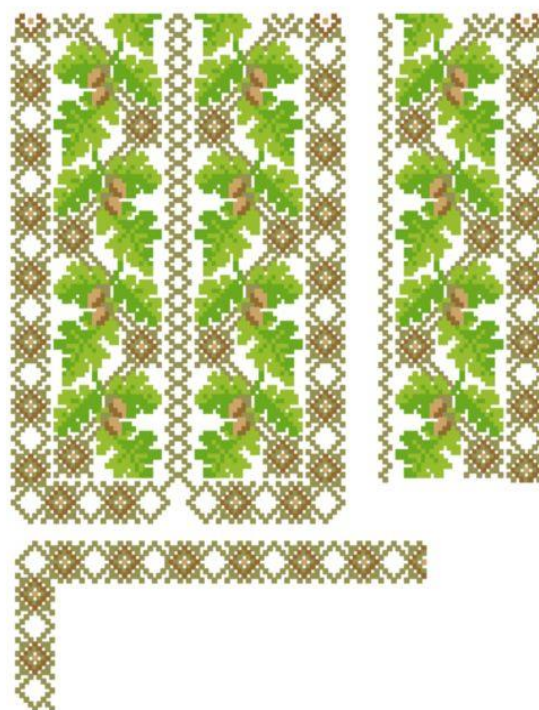

Додаток 2

Знаки стародавньої вишивки на вишиванках

1. Калина

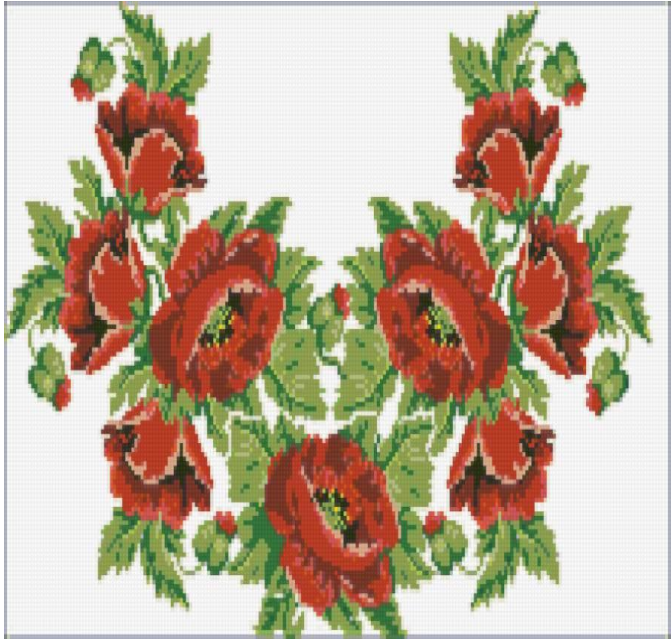
2. Дуб

3. Калина та Дуб

4. Виноград

5. Мак

6. Лілія

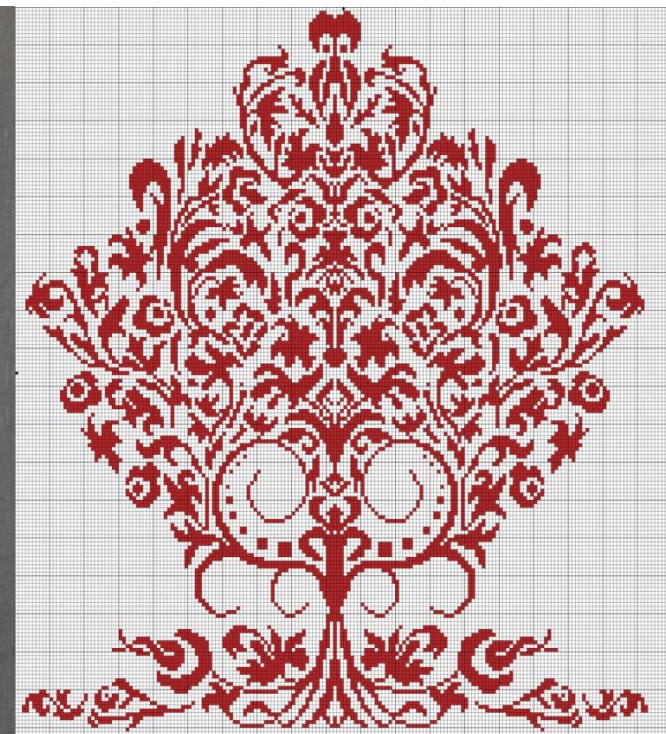
7. Хміль

8. Троянда

9. Чорнобривці

10. Берегиня

11. Вода і сонце

12. Зірки